

EĞİTİMDE YENİ NORMLAR - II

Uluslararası Covid-19 e-Kongresi Bildiri Metinleri Kitabı

21-22-23 Haziran 2021

Uluslararası Covid-19 Kongresi
Eğitimde Yeni Normlar-II
Bildiri Metinleri Kitabı

ISBN: 978-975-11-5790-4

İÇİNDEKİLER

Protokol Konuşmaları

Yılmaz DORUK - Artvin Valisi	20
Prof. Dr. Mustafa Sıtkı BİLGİN - Rektör	21
Fahri ACAR - Artvin İl Millî Eğitim Müdürü.....	23

Davetli Konuşmacılar

Andreas SCHLEISCHER - OECD Eğitim ve PISA Direktörü	
New Forms in Education in the international Covid-19 Process.....	26
Prof. Dr. Uğur BATI - Nişantaşı Üniversitesi	
Beyin Temelli Öğrenme	35
Doç. Dr. Piotr BOROWSKI - Varşova Yaşam Bilimleri Üniversitesi	
Education Activities during the Covid-19 Outbreak in Poland	38
Yusuf BÜYÜK - Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürü	
Salgın Sonrası Hayat Boyu Eğitimde Yeni Yaklaşımlar	40
Salih ÇELİK - Milli Eğitim Bakanlığı Müşaviri	
ABD'de Pandemi Dönemi ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları	43
Burcu EYİSOY DALKIRAN - Milli Eğitim Bakanlığı AB ve Dış İlişkiler Genel Müdürü	
Covid- 19 Sürecinin Uluslararası Eğitime Yansımaları	46
Dr. Betty LIEBOVICH - Londra Üniversitesi	
Young Children and the Pandemic in England: Stating a Case for the Essential Needfor Outdoor Play.....	49
Dr. Sheyda MAHARRAMOVA - Azerbaycan Gıda Güvenliği Enstitüsü	
Azerbaycan'da Eğitim Alanındaki Covid-19 Uygulamaları.....	52
Doç. Dr. Salih RAKAP - Ondokuz Mayıs Üniversitesi	
COVID-19 Sürecinin Özel Gereksinimli Çocuklar ve Aileleri Üzerindeki Etkileri	58
Prof. Dr. Richard C. SCHULTZ - Iowa State Üniversitesi	
Developing a Global Perspective in Students.....	60
Prof. Dr. Selçuk ŞİRİN - New York Üniversitesi	
Covid-19 Pandemisinin Eğitim Uygulamalarındaki Yansımaları	62
Prof. Dr. Belma TUĞRUL - İstanbul Aydın Üniversitesi	
Çocuğun Olduğu Her Yerdeyiz,TRT EBA Anaokulu	64
Levent YAZICI - İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü	
Salgın Süreci Sonrası Eğitim Öğretim Uygulamalarında Yeni Normlar	66
Doç. Dr. Soner YILDIRIM - Kosova Prizren Üniversitesi Rektör Yardımcısı	
Pandemi Sürecinde Kosova'da Okulların Kapatılması ve Uzaktan Eğitim Organizasyonunun Değerlendirilmesi.....	70
Uzm. Marika ZVIADADZE - Georgian Technical Üniversitesi	
Education and Internationalization Activities during the Covid-19 Outbreak in Georgia.....	73

İÇİNDEKİLER

Bildiri Metinleri

Ordu İlindeki Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Hakkındaki Görüşleri	78
Dicle Yasemin BAŞKÖY ^a , Dr. Elif ÇİL ^b	
Öğrencilerin Doğal Afetlerle İlgili Görüşleri: Anket Geliştirme Çalışması	90
Melisa GÜLDÜREN ^a , Halil Dündar CANGÜVEN ^b	
Öğrencilerin Sanal Laboratuvar Uygulamaları İle İlgili Görüşleri; Anket Geliştirme Çalışması	103
Sude Naz KARATAYLI ^a , Halil Dündar CANGÜVEN ^b	
Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğrencileri Covid-19 Hakkında Neler Düşünüyor? Balıkesir Üniversitesi Örneği	116
Gamze DOLU ^a	
Global Covid-19 Pandemisi, Robotik Uygulamalar ve Yabancı Dil Eğitimi	125
Sercan Alabay ^a	
Türkiye’de Robotik Kodlama İle İlgili Yapılan Çalışmaların İncelenmesi	126
Burcu DÜĞER ^a , Tuncay TUNÇ ^b	
Eğitimde Teknoloji Entegrasyonu Sanal Laboratuvar Örneği	127
Ayşegül YILDIZ ^a , Nilda TEMELLİ ^b	
Yeni İletişim Teknolojilerinin Olanaklarıyla Yeni Medya Eğitimi	128
^a Olca HOLAT, ^b Emel OTURAK SEYMEN	
Covid-19 Salgını Başlangıcından Günümüze Fen Eğitiminde Gerçekleştirilen Boylamsal Araştır- maların Karşılaştırılması	136
Süleyman KAHİLOĞULLARI ^a , Recep ÇETİN ^b , Ramazan ÇEKEN ^c , Hasan ÖZCAN ^d , Tuncay TUNÇ ^e	
Fizik Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemi Sürecinde Çevrim İçi Elektronik Laboratuvarına İlişkin Başarı Motivasyonu	138
Şebnem Kandil İNGEÇ ^a , Güler YIKILMAZ ^b	
Covid-19 Pandemi Sürecinde Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmenliği Öğrencilerinin Beslenme Alışkan- lıkları Değişiminin Araştırılması	139
Fadime ÇELİK ^a , Asiye BERBER ^b	
Astronomi Temel Bilgilerinin Dijital Değerlendirme Aracı Kullanılarak Kıyaslamalı Şekilde Ölçül- mesi: Pandemi Döneminde Sınav Uygulama Örneği	140
Memduh Sami TANER ^a , Gülin Sevi GENÇ ^b , Büşra SAYDOĞAN ^c	
Pandemide Çevrimiçi Gerçekleştirilen FCL ve BİT Anlayışına Uygun Yapılandırılmış Deney Uygula- malarına Yönelik Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri	141
Gülin Sevi Genç ^a , Dilek Özgül ^b , Şeyma Yardımcı ^c , Büşra Saydoğan ^d , Memduh Sami Taner ^e	
Antalya Kimya Olimpiyatlarına Katılan 10. ve 11.Sınıf Öğrencilerinin Soru Çözme Yöntemlerinin Görsel Analiz Yoluyla Kıyaslanması	142
Memduh Sami TANER ^a , Büşra SAYDOĞAN ^b , Ömer MANAP ^c , Salih KAZANCI ^d , Cahit ASLANKAN ^e , Mert AYDOĞAN ^f	
Covid-19 Küresel Salgını Sürecinde Fizik Dersi İçin Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Lise Öğrenci- lerinin Bakış Açısından Değerlendirilmesi	143
Doğa ÖGE ^a	
Kuvvetin Ölçülmesi ve Sürtünme Ünitesinin Covid-19 Salgınında Ev-Okul Ortamında Öğretimi	144
Ebru ÇAK ^a , Mehmet KÜÇÜK ^b	
Uzaktan Eğitim Süreçlerinde Öğretmenlerin Durumu Alanında Yapılan Araştırmaların Değerlen- dirilmesi	145
Mehmet FİDAN ^a	
İngilizce Öğretiminde Çevrim İçi Eğitim İçin Dijital Araçların Kullanılması	156
Vacide ERDOĞAN ^a	

İÇİNDEKİLER

Dünya' da ve Türkiye' de Covid-19 Pandemisi Öncesi ve Sonrası Sosyal Hizmet Staj Programlarının Araştırılması ve Öğrencilerin Online/Yüzyüze Staja Dair Görüşlerinin İncelenmesi	157
Halime DİNÇ ^a , Mehmet Ali PASLI ^b , Abdurrahman ÇAKIR ^c , Berk Can TAŞKIRAN ^d , Tuğba TEKELİ ^e , Zülal UYSAL ^f	
COVID-19 Salgınında Öğretmen Adaylarının Mesleki Yeterliklerine İlişkin Görüşleri	169
Melih DİKMEN ^a	
Covid-19'un Öğrenme ve Aile Ortamına Yansımalarının Öğretmenlerin Gözünden İncelenmesi: Bir Karma Yöntem Çalışması	170
Meliha KAHRAMAN ^a , Süleyha ÜNAL ^b	
Korona Sürecinden Sonra Etkili Bir Okul Yöneticisinin Sahip Olması Gereken Beceri Yeterlik ve Özellikler	171
Nilgün Malay ^a	
Öğretmen Adaylarının Pandemi Dönemi Ders Çalışma Alışkanlık ve Tutumları	182
Ferdi BAHADIR ^a	
Uzaktan Eğitim Döneminde Kullanılan Toplantı Platformları Hakkında Öğretmen Görüşleri...	183
Damla SÖNMEZ ^a , Damla ÖZÇELİK ÇELEBİ ^b , Gül KALELİ YILMAZ ^c	
Uzaktan Eğitimin Ortaokul Öğrencilerinin Akademik Başarısına Etkisinin İncelenmesi	184
Serdal Işıқтаş ^a , Hatice Karamano ^b	
Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitimin Ölçme Boyutuna Yönelik Görüşleri	196
Tamer YILDIRIM ^a	
Koronavirüs Sürecinde Ortaokullarda Gerçekleştirilen Acil Uzaktan Eğitim Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme	197
Mustafa KORKMAZ ^a	
Uzaktan Eğitim Sürecinde Farklaştırılmış Yabancı Dil Öğretimi: Sakarya Bilsem Örneği	199
Beytullah ÖNCE	
COVID-19 Salgınında Yükseköğretim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi	200
Semih DİKMEN ^a , Ferhat BAHÇECİ ^b	
Experiences of Village School Managers on Distance Education During the Covid-19 Pandemic	201
Gamze KARAIŞİŞ ^a , Vildan KATMER BAYRAKLI ^b	
Covid-19 Sürecinde Yabancı Dil Öğrenimine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi	202
Sinem GÖNEN KAYACAN ^a , Vildan ÖNCÜL ^b	
İlk 20 Yılında 21. Yüzyıl Öğretmen Becerileri: Uzaklaşan Uzaktan Eğitim	208
Tamer SARI ^a , Funda NAYIR ^b	
Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Olumsuz Etkilerini Azaltmaya Yönelik Uygulanan Grup Çalışmasının Çocukların Yaşam Doyumuna Etkisi	209
Merve ÇALIK ^a	
Pandemi Döneminde Okula Uyum ve Koronavirüs Kaygısına Yönelik Yapılan Grup Çalışmasının Çocukların Okul Kaygıları Üzerine Etkisi	218
Merve ÇALIK ^a	
1-12. Sınıf Öğrencilerinde Pandemi Döneminde Problem Davranışları ile Ebeveyn Yaşam Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenerek, Pozitif Psikolojik Sermaye Temelli Çözüm Odaklı Psikososyal Müdahale Ebeveyn Oturumlarının Etkisinin Değerlendirilmesi (Çorum İli Örneği)	227
Filiz OBUZ ^a	
Covid-19 Salgını Sürecinde Okul Özerkliği: Bir Durum Çalışması	228
Fatma AVCI ^a	

İÇİNDEKİLER

Ergenler Ve Yetişkinler İçin Yaşam Becerileri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması.....	229
Evren ERZEN ^a , K. Elif BAĞRIYANIK ^b	
Pandeminin ve Sanal Ortamın Değer Yargılarına Etkisi ile İlgili Görüşlerin Toplanması	230
Yağmur Ece Topuz ^a , Ezgi Su Aydoğan ^b , Melisa Güldüren ^c , Halil Dündar Cangüven ^d	
Toplumsal Soyutlanmışlık Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik İncelenmesi	243
Elif AKDOĞAN ^a , Nesrullah OKAN ^b	
Telefon Bağımlılığı Ölçeği'nin Geliştirilmesi ve Psikometrik İncelenmesi	244
Neslihan YILMAZ ^a , Nesrullah OKAN ^b	
Covid-19 Pandemisi Sürecinde Üniversite Öğrencilerinde Akademik Yaşam Doyumu, Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Bilişsel Esneklik Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	245
Hatice ODACI ^a , Fatih AYDIN ^b ve Feridun KAYA ^c	
Covid-19 Pandemi Sürecinde Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Depresyon ve Anksiyete Düzeylerinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi	246
Şükrü ÖZER ^a , Nihal TOPAL ^b , Hatice ODACI ^c	
Covid-19 Sürecinde Ergenlerde Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Akademik Yaşam Doyumu İlişkisi: Eğitim Stresi Aracılık Rolü Üstleniyor mu?.....	247
Hatice ODACI ^a , Feridun KAYA ^b , Fatih AYDIN ^c	
Koronavirüs (COVID-19) Salgını Sürecinde Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Stres Düzeylerini Etkileyen Faktörler.....	248
İsmail KELEŞ ^a , Erkan DURAR ^b , Mustafa DURMUŞ ^c	
Sosyal Medyada Yapılan İdeoloji İçerikli Paylaşımların Nedenleri ve Kişiler Üzerindeki Karşılıklı Etkisi Üzerine İnceleme	249
Esmâ Özdemir ^a , Merve Taze ^b , Ümran Feyza Mutlu ^c , Zeynep Sıki ^d	
Türkiye'nin Doğusundan Batısına Doğru Gerçekleştirilen İç Göçün Bireylerin Psikolojilerine Olan Etkilerinin İncelenmesi	259
Melisa Hakan ^a , Nurullah BUL ^b	
Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği	260
Zeynep BIYIK ^a , Ahmet Salih ACAR ^b , Tülay KABAAĞIL ^c	
Covid-19 Pandemisinin Ruhsal ve Psikosomatik Etkileri ile Pozitif ve Negatif Duygu Arasındaki İlişkide Psikolojik Sağlamlığın Aracılık Rolünün İncelenmesi	272
Hatice ODACI ^a , Tuğbae TÜRKKAN ^b , Kenan BÜLBÜL ^c	
EBA Çocuk Kitapları Dizisinde Yer Alan Zeliş Serisi Karakterlerinin Geliştirilme Yolları.....	273
Meltem ÇETİNKAYA ^a	
Covid-19 Sürecinde Okul Öncesi Çocuklar.....	286
Emel Zeliha CİHAN ^a , Ömer Tanju CİHAN ^b	
Koronavirüs Sürecinde Bir İletişim Aracı: Dijital Hikâye	296
Nesime ERTAN ÖZEN ^a	
Pandemi Döneminde Bilgisayar Kullanımının Değişimi.....	307
Buğçe GÖK ^a , Ezgi Su AYDOĞAN ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
Uzaktan Eğitimdeki Türkçe Dersi ve EBA Verimliliği	319
Tuğba YILMAZ ^a , Sude Naz KARATAYLI ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
Uzaktan Eğitim Sürecinde e- Twinning Proje Örneği Geleceğimize Miras.....	331
Nilda TEMELLİ ^a , G. Betül KELEKÇİBAŞI ^b , Saliha PALA ^c , Mücahide DİKMEN ^d , Merve GÜL ^d , Cennet ÖZTÜRK ^e , Kısmet TURHAN ^f , Burcu TURGUT ^g	
Covid -19 Salgın Sürecinde 1. Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Uygulamaları: Eğitim Teknolojileri İle İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaştıkları Zorluklar ve Çözüm Önerileri	332
Hatice ATİK ^a , Fatma AVCI ^b	

İÇİNDEKİLER

STEM ve 21. Yüzyıl Becerileri: eTwinning Projesi Örneği	333
Sevda BAYDAR ^a	
Covid-19 Sürecinin İlkokul Öğrencileri, Öğretmenleri ve Velileri Açısından İncelenmesi	334
Rabia Büşra ÖZKESİCİ ^a , Ayşe Nur KUTLUCA CANBULAT ^b	
TRT EBA İlkokul Programına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri.....	356
Dilek KIRNIK ^a	
Hayallerimin Gücü Adına - For The Power of My Dreams	363
Şule KILIÇKAYA ^a , Nazlı ULUTEPE ^b	
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim ve TRT EBA Anaokulu TV İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi	364
Erdoğan ERGİN ^a , Turgay KAYA ^b , Belma TUĞRUL ^c	
Değerlerimle Güzelleşir Dünyam, eTwinning Projesi	365
Aysel KILBACAK ^a , Ezgi Su AYDOĞAN ^b , Sude Naz KARATAYLI ^c , Melisa GÜLDÜREN ^d , İklim DURDURAN ^e , Halil Dündar CANGÜVEN ^f , Hayriye CANGÜVEN ^g , Havva KÖSE ^h , Mehmet Emin KÖSE ⁱ	
Uzaktan Eğitimde İlkokul 1. Sınıf Toplama ve Çıkarmanın Masalla Öğretimine Yönelik Etkinlik Örnekleri	378
Aykut NARİN ^a	
Rehberim Anadolu Masalları	379
Nilay SELÇUK BALIBEY ^a , Mine ŞİMŞEK ^b , Selin KARADAĞ YILMAZ ^c , Hatice KARS ^d , Ayşe YILDIZ VARLIK ^e , Sevilay YAZARLI ÇELİK ^f , Zeynep YILMAZ GÜLEK ^g , Kevser GENÇ ^h	
Türkiye’de Pandemi Öncesinde ve Pandemi Sürecinde EBA Konusunda Yapılmış Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi	380
Yüksel NARİN ^a	
Vitaminlerin Gücü Adına Etwinning Projesi.....	381
Gözde URAL ^a , Esin DÖNMEZLER ^b	
Okullarda Alınan Korona Virüs Önlemlerine ve ‘Okulum Temiz’ Belgesine Yönelik Öğrenci Velilerinin Tutumu	382
Mustafa İNCE ^a , Mevlüt BUDAK ^b	
Pandemi Döneminde Mesleki Teknik Eğitim Okullarının Sağlık Hizmet Arzına Katkısı; Üreten Okullar	384
Sinan Bulut ^a	
Sosyal İzolasyon Döneminde Bireylerin Teknoloji ve Sosyal Medya Kullanımı ve Biyolojik Etkile-ri	385
Arya TAŞÇIOĞLU ^a , Ezgi Su AYDOĞAN ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
El Temizliğinin Sağlığımızdaki Önemi	401
Kayra Süleyman TOSUN ^a , Melisa GÜLDÜREN ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
Zehirli Süs Bitkilerinin Zararları.....	410
Bilal Efe YİĞİT ^a , Sude Naz KARATAYLI ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
Özel Yetenekli Öğrencilerle Covid-19 Salgın Sürecinde Yürütülen Eğitim Faaliyetlerinin İncelenmesi	419
Halime GÜNGÖR ^a , İlkay GÜNER EŞERLER ^b , Ömer ZENGİN ^c	
Covid-19’a Karşı Önleyici Sağlık Davranışlarına Uyum Ölçeği Geliştirme Çalışması	436
Fatih AYDIN ^a , Feridun KAYA ^b	
Covid-19 Sürecinde Uzaktan Hemşirelik Eğitimi	437
Pelin ZIVDIR ^a	
Özel Yetenekli Bilsem Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecinde Düşünce Deneyi Uygulamalarına Yönelik Bir Değerlendirme.....	446
Cihangir AKBÜBER ^a	

İÇİNDEKİLER

Covid-19 Pandemisinde Hemşirelik Öğrencilerinde Sosyal Jetlag ve Kronotipin Akademik Başarıya Etkisi	447
Nazmiye ÇIRAY ^a , Aybüke ÖZCAN ^b	
Pandemi Sürecinde Üstün Yetenekli Öğrencilerin Biyoloji Eğitimi Gebze Bilsem Örneği.....	448
Elvan BEYHAN ^a	
Covid-19 Salgını Sürecinde Online Eğitimin Artısı(+) Ve Eksisi(-).....	449
Esin KAVURAN ^a ,Seher EFE ^b	
Özel Öğrenme Güçlüğü Yaşayan Öğrencilerin Uyum Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri .	451
Mehtap BAYRAKÇI ^a , Birol SUSAM ^b	
Evde Eğitim Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecindeki Eğitimlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi	452
Birol SUSAM ^a , Sertan TALAS ^b , Mustafa Şahin BÜLBÜL ^c	
Öğretmenlerin Sınıftaki Üstün Potansiyelli Öğrenciyi Tanıması ve Desteklemesi: Üstün Eğitimi Yönetiminin Teorik- Pratik Analizi ve Öneriler	453
Meral ŞENGÜLER ^a	
Üstün Yetenekli Çocukların Erken Yaşta Keşfedilmesi.....	462
Simay AKPINAR ^a , Elvan BEYHAN ^b	
Çocukluk Döneminde Sevgiden Yoksun Büyümenin Yetişkinlik Dönemi Psikolojisine Yansımalarının İncelenmesi	463
Gülbahar ATABEY ^a , Beyzanur BAYER ^b	
Çoklu Duyusal Öğrenme Modelli Masal Anlatıcılığının Dinleme Becerisinin Geliştirilmesine Etkisi	474
Neslihan KARAKUŞ ^a , Mustafa GAZİOĞLU ^b	
Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Değer Algılarındaki Değişime İlişkin Görüşleri	485
Beste DİNÇER ^a	
Meslek Hayatına Girmiş Olan Mühendislerin Üniversitede Verilen Matematik Dersleriyle İlgili Görüşleri	486
Damla SÖNMEZ ^a	
Tanışan Duygular	487
Esin DÖNMEZLER ^a , Dilek TUNÇ ^b , Pelin Pınar ÖZ ^c ,Ayça GÜLTEKİN YILMAZ ^d , Azime GÖÇER ^e	
Depremin İnsanlar Üzerindeki Etkileri.....	488
Ayşenaz ÇIRAK ^a , Aysel KILBACAK ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
Rol Modelim Sensin	499
Mine ŞİMŞEK ^a , Fatma TIRYAKI YADİGAR ^b , Ayfer DOĞAN ARSLAN ^c , Esra ATABEYOĞLU ^d , Nilay SELÇUK BALIBEY ^d , Feyza PELİT ^e	
4.Sınıf Öğrencilerinde Kesirler Konusundaki Kavram Yanılgıları ve Hata Türleri	500
Âdem DOĞAN ^a , Mehmetakif CANBOLAT ^b	
Okul Müdürlerinin Sahip Olması Gereken Yeterliklere İlişkin Öğretmen Görüşleri	501
Ender KAZAK ^a	
Bilgisayar Programcılığı Eğitiminde Yeni Nesil Model Yaklaşımları.....	502
Cemal ÇELİK ^a , Oğuzhan KIVRAK ^b	
8.Sınıf T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Kazanımlarının Toulmin Argümantasyon Modeli Doğrultusunda Analizi.....	510
Turan KAÇAR ^a	
Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Bilim ve Bilim İnsanı Kavramlarına İlişkin Metaforik Algıları ..	519
Sevda BAYDAR ^a	
Sürdürülebilir Gelecek İçin STEM Eğitimi.....	520
Hatice CÜCÜ ^a	

İÇİNDEKİLER

Fen Dersinde Öğrenme Çıktısı Olarak Karikatür Kullanımı-Using Caricature as a Learning Outcome in Science Lesson	521
Neslihan SALTAŞ ^a , Dr. Elvan BEYHAN ^b	
Uzaktan Eğitimde Tasarımda Yaratıcılığı Geliştirme Yöntemleri.....	522
Ebru DEDE ^a	
Covid -19 Salgınlarının Sanat Eğitimine Etkileri.....	531
Mehmet Akif ÖZDAL ^a	
Tarihi Çevre ve Müze Bilincinin Çeşitli Değişkenler Açısından Belirlenmesi.....	532
Ezgi Su AYDOĞAN ^a , Halil Dünder CANGÜVEN ^b	
Müziğin Akademik Başarıdaki Yeri.....	549
Aysel KILBACAK ^a , Halil Dünder CANGÜVEN ^b	
Covid-19 Pandemisi Sonrası Konut Dış Mekânlarının Tasarımı.....	563
Filiz ÇETİNKAYA KARAFAKI ^a	
Uzaktan Eğitimde Görsel Sanatlar Derslerindeki Uygulama Süreçlerinin Değerlendirilmesi .	564
Şenay BAŞ ^a , Ayşe GÜL ^b , Hatice Aybilge ÇOPUROĞLU ^c , Maşide BAŞ ^d , Fazilet EJDERHA ^e	
Pandemi Döneminde Grafik Tasarım Çalışmaları Aracılığıyla Ekolojik Bilincin Oluşturulması .	565
Meral ZENGİN ^a	
Ekolojik Farkındalığın Kazandırılmasında Afiş Tasarımının Kullanılması	566
Büşra Tuğçe KURT ^a , Meral ZENGİN ^b	
Uzaktan Eğitimde Hareketli Grafiklerin Kullanımı Üzerine Nitel Bir İnceleme.....	567
Şule BAYRAK ^a	
Uzaktan Eğitimde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Uygulanabilirliği	568
Ferhat TEKEŞ ^a	
Covid-19 Sürecinde Fiziksel Aktivite ve Yaşam Kalitesi İlişkisi: Beden Eğitimi Öğretmenleri Örneği	569
Berna ÖZCAN ^a , Leyla SARAÇ ^b	
Pandemi Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Değerlendirilmesi	570
Abdullah BİNGÖLBAL ^a	
Üstün Yetenekli Öğrencilerinin Virüs Kavramına Yönelik Metaforik Algıları	571
Burcu BABAOĞLAN ÖZDEMİR ^a , Başak BABAOĞLAN ^b , Neşe Döne AKKURT ^c	
Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitimde Görülen Sosyal Eşitsizlikler	572
Hümeyra TÜREDİ ^a	
Covid-19 Sürecinde Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Psikolojik Danışma İhtiyaçlarına İlişkin Nitel Bir Araştırma	573
Oğuzhan YILDIRIM ^a	
Pandemi Sürecinde 5. Sınıf Öğrencilerinin Okula Yabancılaşma Durumlarının İncelenmesi.....	574
Abdullah ÇETİN ^a , Büşra SARIBIYIK ^b , Neslihan Cansu SALİHOĞLU ^c	
Lise Öğrencilerinin Covid-19 Korku Düzeyleri ile Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları ve Öz-Etkilik-Yeterlik Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.....	575
Neyran AKKAYA ^a , Sumru KIRPAT ^b	
Covid-19 Pandemisi Süreci Yükseköğretimde Çevrimiçi Desen Öğretimi.....	576
Yılmaz ÇIRACIOĞLU ^a	
Covid-19 Salgınlarında Örgün Eğitimden Online Eğitime Dönüş	584
Meral KINAYTÜRK ^a	
Pandemide Eğitim	585
Tarık NAKCI ^a	
Covid-19 Dönemi Seyreltilmiş Yüz Yüze Eğitim Öğretimde Okul Öncesi Öğretmenlerinin Deneyimi	595
İpek ÖZBAY KARLIDAĞ ^a , Sevim KARAOĞLU ^b	

İÇİNDEKİLER

Uzaktan Eğitim Sürecinde Evin Bir Matematik Atölyesi Olarak Görülmesinin Öğrenme Sorumluluğuna Etkisi*	596
Dilek ÇAĞIRGAN ^a , Murat KİRİŞÇİ ^b , Güneş YAVUZ ^c	
Pandemi Döneminde İlkokul 3. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Kaygısı.....	597
Nejla MUTLU GÖÇMEN ^a , Metin BOZKURT ^b	
Uzaktan Eğitim Sürecinde Sınıf Öğretmenlerinin İlk Okuma Yazma Öğretiminde Karşılaştığı Sorunlar	598
Metin BOZKURT ^a , Nejla MUTLU GÖÇMEN ^b	
Covid-19 Süreciyle Birlikte İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretiminde Öğretim Programı ve Ders Kitabı Uyumunu Etkileyen Yeni Normlar	599
Elmas Burcu KARATAŞ ^a	
Covid-19 Sürecinin İlköğretim 1. Kademe Hayat Bilgisi Dersi Öğretiminde ve Ders Kitaplarının Pandemiye İlişkin Müfredata Uyumu.....	600
Kadiriye GAYGISIZ ^a	
Uzaktan Eğitim Sürecinde Sosyal Bilgiler Coğrafya Konularının Öğretimine Yönelik Öğretmen Görüşleri.....	607
Alper Barış DOĞAN ^a , Şevki BABACAN ^b	
Eğitimin İç Paydaşları Perspektifinden Acil Uzaktan Eğitim Süreci.....	608
Hilal BİLGİN ^a , Ali KIRCI ^b , Esra KILIÇ ^c	
Ortaöğretim Öğrencilerinin Covid-19 Salgınından Önceki ve Salgın Sürecindeki Boş Zaman Algıları (Balıkesir Örneği).....	609
Emine ARSLAN ^a , Dilara ÇALI ^b , Zeynep AYDIN ^c	
Öğrenci Özerkliği Bağlamında “Çocuk” İçin Yeni Bir Kavram Önerisi: “İleri Birey”	610
Mehmet MIÇOOĞULLARI ^a	
Okullarda Kişiyi Özel Psikolojik Danışmanlık İçin Genogram İle Aile Öyküsü Alma.....	611
Fatma Nihal ADA ^a	
Kadın ve Erkek Yetiştirilme Tarzının Bireylerin İleriki Yaşantılarında Aile Yaşantıları ve Aile Rollerine Etkileri	612
Zeynep ARSLAN ^a , İlayda BOZKURT ^b	
Pandemi Sürecinde Geçici Koruma Altındaki Çocukların Eğitime Erişim Problemi	621
Sevda KUBİLAY ^a	
Covid-19 Pandemi Sürecinde Okul Psikolojik Danışmanlarının Uzaktan Eğitim Yoluyla Sundukları Hizmetlere İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi	622
Nihal TOPAL ^a , Şükrü ÖZER ^b , Hatice ODACI ^c	
Sosyal Medya Kullanımı ve Maruz Kalınan İçeriklerin Çocukların Psikolojilerine Etkileri	623
Merve KALKAN ^a , Murathan SEVER ^b	
Üniversiteye Yeni Başlayan Öğrencilerin Üniversite Yaşamına Uyumlarında Akran Destek Programının Etkililiği: Pilot Uygulama	631
Aslı HALAÇOĞLU ^a , Tülin ŞENER ^b , Elif UÇAR ^c , Rumeysa Cemre YALÇIN ^d , Onur YAVUZ ^e	
Covid Pandemisi Sürecinde Öğretmenlerin Psikolojik Dayanıklılıklarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi Artvin İli Örneği	632
Hakan IŞIK ^a , Mariye IŞIK ^b	
Covid-19 Pandemisinde Özel Gereksinimli Bireylerin, Ebeveynlerin ve Öğretmenlerin İhtiyaçlarına Bütünleştirici Bir Bakış	648
Bahadır İNAN ^a	
Reklam ve Obezite Arasındaki İlişki	649
Özgür ÇOLAK ^a , Aysel KILBACAK ^b , Halil Dündar CANGÜVEN ^c	
İnsan - Doğa - Çevre - Pandemi İlişkisi	659
İklim DURDURAN ^a , Aysel KILBACAK ^b , Sude Naz KARATAYLI ^c , Halil Dündar CANGÜVEN ^d	

İÇİNDEKİLER

Denizcilik Fakültesi Öğrencilerinin Kuruma Bağlılık Düzeyleriyle Kurumun Sağladığı Olanaklar Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	675
Arda TOYGAR ^a , Umut YILDIRIM ^b	
Öğretmen Adaylarının Öz-Liderlik Davranışları Eleştirel Düşünme Engelleri ve E-Öğrenme Stilleri Arasındaki İlişki	683
Mehmet DURNALI ^a	
İlk Yıl Programlarına Yönelik Tutumlar ve Geleceğe Yönelim İlişkisi	684
Çiğdem Vatansever ^a	
Covid-19 Döneminde Özel Gereksinimli Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Sürecindeki İhtiyaçlarının Belirlenmesi	685
Kemal AFACAN ^a , Mustafa CEYLAN ^b	
Hope is on the Horizon: Turkish National Support Program for Education.....	686
Pinar AYYILDIZ ^a , Mehmet DURNALI ^b	
Üniversite Öğrencilerinin Teknoloji Okuryazarlığı Düzeylerinin Salgın Dönemi Uzaktan Eğitim Faaliyetlerine Yönelik Tutumlarına Etkisi	687
Bünyami KAYALI ^a , Şener BALAT ^b , Mehmet YAVUZ ^c	
Covid-19 Salgınında YKS'ye Hazırlanan Lise Öğrencilerinin Karşılaştığı Zorluklar ve Ortaya Çıkan Teknolojik İhtiyaçların Öngörülmesinde Eskişehir Örneği	694
Hakan Cirit ^a , Rifat Günday ^b , Tuğba Tuncel ^c , Zeynal Özdemir ^d	
Covid-19 Dönemi Zorunlu Yürütülen Uzaktan Öğretim Faaliyetlerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri.....	707
Bünyami KAYALI ^a , Mehmet YAVUZ ^b , Şener BALAT ^c	
Uzaktan Eğitimde İlkokul Öğrencilerinin Öğrenme Kayıplarına İlişkin Öğretmen Görüşleri	718
Dilek KIRNIK ^a	
Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Araştırmalarının Eğilimleri	725
Şeyma ULUKÖK YILDIRIM ^a	
Uzaktan Eğitim Sürecinde Yemen Türküsü ile Sosyal Bilgilerde Tarih Öğretimi	726
Dilan ZENGİN ^a	
COVID-19 Pandemi Sürecinde Eğitim Alanında Gerçekleşen Değişimler ve Gelişmeler.....	727
Esin KAVURAN ^a , Esin KAYA ^b	
Ağız Diş Sağlığı Programı Öğrencilerinde Geleneksel ve Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi	740
Gülser Kılınç ^a , Fatma Ümran Ergün Ertunç ^b	
Covid-19 Döneminde Meslek Yüksekokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Erişim Durumu.....	741
Süheyla ERİKLİ ^a	
Uzaktan Eğitimde Okul Finansmanına İlişkin Okul Yönetici Görüşleri.....	742
Ramazan ÖZKUL ^a	
Covid-19 Sürecinde Öğretmenlerin Yirmibirinci Yüzyıl Öğretmen Becerilerindeki Değişim.....	748
Özdemir TİFLİS ^a	
Türkiye'de Salgın Dönemi Uzaktan Eğitim Uygulamaları Üzerine Yapılan Metafor Çalışmalarının Analizi: Bir Meta - Sentez Çalışması	749
Ali KIRCI ^a	
Covid-19 Sürecinde BTY Öğretim Programının Uzaktan Eğitim süreci normlarına göre Diğer Derslerde Kullanımı.....	750
Şeyma ERSÖZ KILINÇ ^a	
Covid-19 Salgınında Ortaokul Öğrencilerinin Bilim İnsanına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi	751
Arzu KÜÇÜK ^a	
Covid-19 Salgınında Toplumun Bilim İnsanına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi	752
Semra BURKAZ EKİNCİ ^a , Arzu KÜÇÜK ^b , Mehmet KÜÇÜK ^c	

Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği

Zeynep BIYIK^a, Ahmet Salih ACAR^b, Tülay KABAAĞIL^c

^aPsikolojik Danışman, Marmara Üniversitesi, Orcid: 0000-0001-9106-2546, bykzeynepp@gmail.com

^bPsikolojik Danışman, Marmara Üniversitesi, Orcid: 0000-0001-6526-358X, acarahmetsalihh@gmail.com

^cPsikolojik Danışman, Marmara Üniversitesi, Orcid: 0000-0002-9568-6185, tulaykabaagil@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin Covid-19 sürecindeki belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini ölçen bir ölçme aracını geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda "Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği" nin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması sağlanmıştır. Araştırma verileri 2020-2021 Eğitim ve Öğretim yılında farklı bölümlerde öğrenim gören farklı yaş gruplarındaki 257 öğrenciden alınmıştır.

Ölçeğin geliştirilme aşamasında ilk olarak 36 madde oluşturulmuş ve bu 36 madde alanında yetkin uzmanların görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüşler sonucunda gerekli düzenlemeler yapılmış ve ölçeğin uygulanabilir hali için 25 maddelik bir form elde edilmiştir. Yapılan AFA analizleri sonucunda 6 madde ölçekten atılarak 19 maddelik nihai bir form elde edilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışmaları için ayrıca Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ve ölçüt geçerliliği yapılmıştır. Güvenirlik çalışmaları için ise iç tutarlılık analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği" AFA sonucunda tek faktör olarak elde edilmiştir.

DFA sonucunda doğrulaması yapılmış olup tek faktörlü olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İstatistiksel analiz sonucunda 19 maddeli ve tek boyutlu Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği' nin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı 957 olarak hesaplanmıştır. Tek faktörden ve 19 maddeden oluşan ölçeğin maddelerine ilişkin faktör yükleri .613 ve .844 arasında değişmektedir. Koronavirüs Korku Ölçeği ile ölçüt geçerliliği çalışması yapılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Belirsizliğe tahammülsüzlük, Ölçek geliştirme, Geçerlik, Güvenirlik

Abstract

The aim of this study is to develop a measurement tool that measures the level of university students intolerance to uncertainty in the Covid-19 process. For this purpose, "Covid-19 uncertainty intolerance scale development, validity and reliability studies have been carried out. Research data was taken from 257 students of different age groups who studied in different departments in the 2020-2021 academic year.

At the stage of development of the scale, 36 articles were first created and these 36 articles were presented to the opinion of competent experts in the field. As a result of opinions from experts, the necessary arrangements were made and a 25-point form was obtained for the applicable version of the scale. As a result of the AFA analysis, 6 items were removed from the scale and a final form of 19 items was obtained.

Validating factor analysis (DFA) and Criterion validity were also performed for scale validity studies. For reliability studies, internal consistency analyses were performed. According to the results obtained, the 'Covid-19 uncertainty intolerance scale', which was conducted in a validity and reliability study, was obtained as a single factor as a result of AFA. As a result of the DFA, it was verified and concluded that

it was a single factor. As a result of statistical analysis, the Cronbach Alpha reliability coefficient of the 19-item and one-dimensional Covid-19 uncertainty intolerance scale. It was calculated as 957.

Factor loads related to substances of the scale consisting of a single factor and 19 substances .613 and. It ranges from 844 Dec. Korkmaz's' Coronavirus fear scale " and Criterion validity study were conducted.

Keywords: Intolerance to Uncertainty, Scale Development, Validity, Reliability

Giriş

Belirsizlik, kişinin şimdiki zamanda ve gelecekte yaşanan ya da yaşanacak olan durumlara karşı belirlilik ve netlik hissinden yoksun olma durumudur (Sarıçam,2014). İlk insandan beridir insanlık şüandaki duruma veya geleceğine ilişkin belirsizlik durumları yaşamakta ve bu duyguyu hissetmektedir. Bu belirsizlik durumları çoğu insan için bir kaygı faktörü olmaktadır (Geçgin ve Sahranç,2017).

Kaygılar korku duygusunda nesnenin eksik olması nedeniyle oluşan belirsizliğin ışığında ortaya çıkar. Bu belirsizlik durumu kaygı duygusunun oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Köknel,1989 akt. Perişan,2018). Bazı bireyler kaygı durumlarıyla sağlıklı bir şekilde başa çıkabilse de çoğu insan kaygıları nedeniyle çeşitli içsel ve dışsal sıkıntılara sürüklenebilmektedir (Dağ,1999).

Kişi ortaya çıkan sıkıntılar nedeniyle belirsizlikle birlikte gelen kaygı durumuna katlanmakta ve tahammül etmekte zorluk yaşamaktadır. Bireyin kendisi için öngörülmez ve karmaşık görünen belirsizlik durumlarını tehdit olarak nitelendirdiği bilinmektedir (Perişan,2018).

2019 yılının son döneminde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 kısa süre içerisinde bütün dünyayı etkisi altına almıştır (Erkut,2020). Bundan önceki koronavirüslerle (SARS ve MERS) benzer bir takım özelliklere sahip olsa da bu yeni tipin daha bulaşıcı ve enfekte edici olduğu ancak ölüm oranlarının daha önceki koravirüslere oranla daha düşük olduğu görülmüştür.

Hastalığın 160 ülkeye yayılması, vaka ve ölüm sayılarının hızla yükselmesinin ardından Dünya Sağlık Örgütü bu salgının bir pandemi olduğunu ve pandemi şartlarının devreye sokulması gerektiğini ilan etmiştir. Ülkemizde de mart ayının ikinci haftasında ilk vakalar ve ölümler görülmeye başlamış, Nisan ayı itibariyle salgın bütün yurdumuzu etkisi altına almıştır. Gelişen olumsuz şartlarla birlikte tüm eğitim kademelerinde yüz yüze eğitime ara verilmiş olup; başta bilimsel, sanatsal, kültürel, sosyal aktiviteler olmak üzere hemen hemen bütün yüz yüze faaliyetler sona erdirilmiştir.

Ayrıca bazı dönemlerde sokağa çıkma yasağı uygulanmıştır (Ladikli ve diğerleri,2020). Bunlarla birlikte Covid-19 salgının hangi boyutlara ulaşacağıının, hayatlarımız üzerindeki olumsuz etkisinin daha ne kadar devam edeceğinin kestirilememesi nedeniyle insanlık bir belirsizlik durumu yaşamıştır.

Bu belirsizlik durumu kişilerin sağlıkları ve gelecekleri başta olmak üzere birçok farklı yönde kaygı duymasına neden olmuştur (Öz Ceviz ve diğerleri, 2020). Kaygı faktörünü de beraberinde getiriyor oluşu çoğu kişinin bu belirsizliğe karşı katlanamama ve tahammülsüzlük duygusu hissetmesine neden olmuştur (Duman,2020).

Her yaş grubundan insan için fizyolojik ve psikolojik olarak zedeleyici etkenleri doğuran Covid-19 süreci üniversite öğrencileri için de çeşitli olumsuzluklara neden olmuştur. Ülkemizdeki üniversite öğrencilerinin hemen hepsi bu süreçte öğrenimlerine "online" olarak devam etmiştir. Okullarından ve sosyal çevrelerinden uzaklaşmak zorunda kalan üniversite öğrencileri, bu durum nedeniyle yaşamları ve akademik geleceklerindeki belirsizlik başta olmak üzere birçok kaygı faktörüyle başa çıkmak zorunda kalmışlardır (Erkut,2020).

Alan yazında Covid-19 Pandemi sürecinin psikolojik açıdan üniversite öğrencilerindeki etkilerini ölçmek üzere geliştirilmiş olan çalışmalar incelendiğinde bahsettiğimiz belirsizliğe tahammülsüzlük durumunu niceliksel olarak ölçebilecek geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış herhangi bir ölçüm aracının bulunmadığı görülmüştür. Bu çalışmamız sözünü ettiğimiz bu boşluğu gidermek ve standardize edilmiş bir ölçüm aracını Türk alan yazınına kazandırmak için yapılmıştır.

1.2. Çalışmanın Amacı ve Önemi

Yükseköğretim kurumunun açıkladığı 2020-2021 verilerine bakıldığında ülkemizde halihazırda 8 milyon 240 bin 997 kayıtlı üniversite öğrencisi olduğu görülmüştür. Covid-19 pandemi süreci nedeniyle bu üniversite öğrencilerinin hemen hepsi okullarından ve sosyal çevrelerinden uzaklaşmak zorunda kalmıştır.

Bu durumla birlikte pandemi koşullarının doğurduğu belirsizlikte üniversite öğrencilerinin yaşamları ve akademik gelecekleri için kaygı duymalarına neden olmuştur. Yapılan araştırmalar oluşan kaygı durumu nedeniyle üniversite öğrencilerinin bu sürece ve bu sürecin getirdiği belirsizliğe karşı tahammül etmekte

zorlandıklarını, belirsizliğe tahammülsüzlük duygusu hissettiklerini göstermektedir (Duman,2020).

Türk alan yazınında üniversite öğrencilerinin Covid-19 sürecindeki belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini ölçecek standardize edilmiş bir ölçme aracının bulunmadığı görülmüştür. Bu nedenle bu çalışmanın bilim literatürümüze kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin Covid-19 sürecindeki belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini ölçen bir ölçme aracını geliştirmektir. Bu amaç doğrultusunda "Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği" nin geliştirilmesi, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yapılması sağlanmıştır.

Materyal ve Metot

Covid-19 pandemi sürecinde bulunan üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini ölçmeyi amaç edinen bu araştırma, bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Geliştirilen ölçeğe ilişkin izlenen yol bu başlık altında sunulmaktadır.

2.1. Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Geliştirme Süreci

Covid-19 pandemi sürecinde bulunan üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeyini belirlemek için iki yol bulunmaktadır. Daha önce geliştirilen bir ölçek bu doğrultuda kullanılabilir. Eğer bu amaçla geliştirilen bir ölçme aracı yoksa, araştırmacı bu ölçeği geliştirmek için gerekli olan çalışmalarda bulunabilir.

Araştırmacılar tarafından yapılan incelemeler sonucunda, her ne kadar bu konuyla ilgilenen araştırmacılar (Artan, 2020; Haktanır, 2020; Kırloğlu, 2021) olmuş olsa da böylesi bir ölçme aracının geliştirilmediği görülmüştür. Bu bağlamda araştırmacılar Covid-19 pandemi sürecinde bulunan üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini belirlemeye yarayan bir ölçme aracının gerekliliği noktasında görüş birliğine varmıştır. Bundan ötürü aşağıda belirtilen yol haritası izlenerek ölçme aracı geliştirilmiştir.

Şekil 1. Ölçek Geliştirme Aşamaları

2.1.1. Konuya İlişkin Literatür Taraması

Bir konuya ilişkin ölçek geliştirebilmek, öncelikle o alanla ilgili literatüre hâkim olmayı gerektirmektedir. Bundan ötürü, ölçek geliştirme aşamalarının en önemli boyutlarından biri literatür taramasıdır. Dolayısıyla belirsizliğe tahammülsüzlükle ilgili yapılmış olan hem yerli hem yabancı araştırmalar incelenmiştir. Bunun sonucunda, geliştirilecek olan ölçeğin alt yapısına zemin hazırlanmıştır.

2.1.2. İçerik Analizi

Madde havuzu oluşturulmadan önce sadece literatür taraması ile yetinilmemiş, aynı zamanda geliştirilecek olan ölçeğin birinci dereceden muhatabı olan bazı öğrencilerle kompozisyon çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada öğrencilerden iki soruya cevap vermeleri istenmiştir. Bu sorular şunlardır: "1. Belirsizlik sizin

için ne demek ne ifade ediyor? 2. Belirsizlik hayatınızda neleri değiştirdi, nasıl bir etkisi oldu?”. Bu uygulama toplamda 11 öğrenciye yapılmış ve yazdıkları ifadeler içinden dikkat çekenler madde haline getirilmiştir.

2.1.3. Madde Havuzunun Meydana Getirilmesi

Literatür taraması ve kompozisyon çalışması sonucunda toplam 36 madde hazırlanmıştır. Maddelerin oluşturulmasında, belirsizliğin bireyin yaşamındaki tüm boyutlarıyla ilgili olmasına dikkat edilmiştir.

2.1.4. Maddelerin Uzman Görüşüne Sunulması

Madde ifadelerinin hazırlanma sürecinden sonra oluşturulan 36 maddelik Covid-19 belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği, 13 uzmanın görüşüne sunulmuştur. Bu uzmanlardan 12 tanesi ölçek maddelerini incelemiş ve maddeler hakkında fikrini beyan etmiştir. Uzmanlara bu bağlamda her madde için üç seçenek sunulmuştur. Bu seçenekler şunlardır: 1. Kalmalı, 2. Düzeltilmeli, 3. Kaldırılmalı. Bununla beraber, her uzman için fikirlerini açıklayabilmeleri amacıyla boşluklar bırakılmıştır.

2.1.5. Uzman Görüşleri Doğrultusunda Bazı Maddelerin Revize Edilmesi

İletilen 12 uzman görüşü tek bir formda birleştirilmiştir. Uzmanların önerileri dikkate alınarak bazı maddelerde revizyona gidilmiştir. Revizyon sonucunda taslak ölçeğin 25 madde olarak hazırlanmasına uzman görüşleri doğrultusunda karar verilmiştir.

2.1.6. Verilerin Toplanması ve Örneklem Grubu

25 maddeden oluşan ölçeğin pandemi sürecindeki üniversite öğrencilerine uygulanabilmesi için çevrimiçi form oluşturulmuş ve verilerin toplanmasına başlanmıştır. Form aracılığıyla 2020-2021 eğitim öğretim yılında farklı bölümlerde öğrenim gören farklı yaş gruplarındaki 257 öğrenciden veri toplanmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) için toplanan verilerin tamamının uygun olduğu görülmüştür.

2.2. Geçerlik Güvenirlik Çalışmalarının Yapılması

Bu başlık altında geliştirilen Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği (CBTÖ) için yapılan geçerlik ve güvenirlik analizlerine yer verilmiştir.

2.2.1. Geçerlik Analizleri

Bir ölçme aracı geliştirilirken temel amaç, ölçek maddelerinin bütünlük içinde olmasını sağlamaktır. Bundan dolayı araştırmacılar geliştirdikleri ölçekleri için faktör analizini kullanmaktadır. Faktör analizi, maddeler arasındaki ilişkiyi başarılı bir şekilde sonuçlandırmaya son derece yardımcı olmaktadır. Büyüköztürk (2015) faktör analizinde farklı parametrelerin kullanılması yoluyla çok sayıda maddenin aynı yapı içinde olup olmadığının sınanmasını sağlandığını ifade etmiştir. Başka bir ifadeyle faktör analizi maddelerin yapı geçerliğini test etmek anlamına gelmektedir. Faktör analizinde KMO ve Barlett testleri incelenmiştir. Tavşancıl (2010) KMO değerinin 1'e yaklaşmasıyla mükemmel değer; 0.5'in altında kalmasıyla kabul edilemez değer olduğunu ifade etmiştir.

2.2.2. Güvenirlik Analizleri

Ölçme aracının geliştirilme sürecinde, bu aracın ne kadar güvenilir olduğunu belirlemeye yarayan farklı yöntemler bulunmaktadır. Güvenirlik; geliştirilen veya uyarlanan ölçme aracının, yapıyı ölçebilme düzeyi anlamına gelmektedir (Tavşancıl, 2010). Bundan dolayı, bu çalışmanın güvenirlik analizini sağlamak için Cronbach Alpha iç tutarlık kat sayısı ve Doğrulayıcı Faktör Analizleri (DFA) yapılmıştır.

2.2.3. Kişisel Bilgi Formu

Ölçeğin geliştirilme aşamasında çevrimiçi olacak biçimde veri toplanmıştır. Veri toplanırken yaş, cinsiyet, bölüm ve maddi gelir düzeyinden oluşan dört soruluk kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin geliştirilmesi sürecinde elde edilen bulgular sistemli bir şekilde sunulmaktadır. Analizlerin anlaşılır olabilmesi için tablolara yer verilmiştir.

3.1. Geçerlilik Analizlerine Ait Bulgular

Geliştirilen bir ölçek çalışmasında uygun veriler toplandıktan sonra analiz aşamasına geçilmektedir. Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği için ilk adımda maddelerin birbiriyle olan ilişkilerini ve alt boyutlarını belirlemek amacıyla açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçek maddeleri için KMO ve Bartlett testi değerlerine bakılarak bu değerlerin istenilen düzeyde oldukları görüldükten sonra ölçeğin sonraki aşamasına geçilmiştir. Madde yük değerlerinin yüksek olmasının madde kararlılığı açısından önemli olduğu için gerçekleştirilen analizlerde 0.50 değeri altında madde yüküne sahip maddeler elenmiştir (Yaşar, 2014). Ardından gerçekleştirilen analizlerden elde edilen KMO ve Bartlett testi değerlerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 1. KMO ve Bartlett's Testi Değerleri

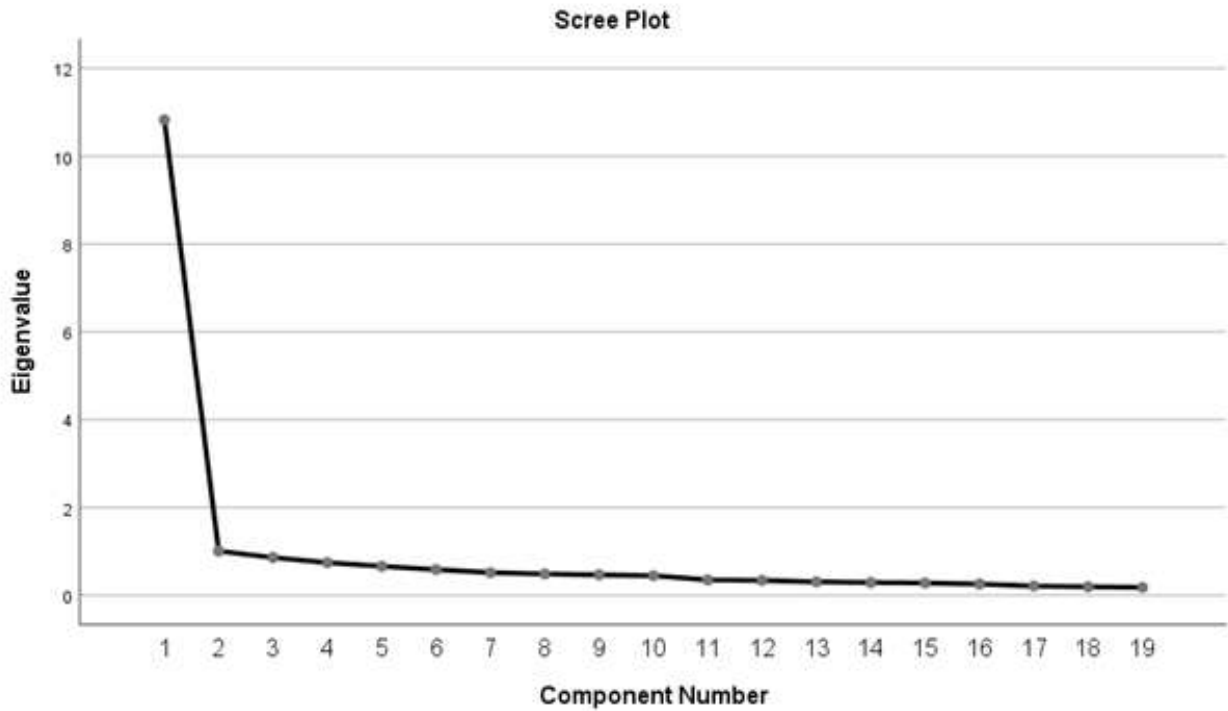
Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		.956
	Ki-Kare Değeri	3502,318
Bartlett's Test of Sphericity	df	171
	P	.000

Tabloya bakıldığında KMO değerinin .956 olduğu görülmektedir. Literatürde kabul gören değer 0.50 ve üstünde olan değerlerdir. Bu durumda çalışmanın KMO değeri çok iyi olarak kabul edilen değerler arasındadır. Bartlett's testi sonucunda; 3502,318 ($p < 0.05$) değeri elde edilmiştir. Bu sonuca göre elde edilen değerler anlamlı ve analiz için kullanılan veriler normal dağılmaktadır.

Tablo 2. Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Özdeğerleri			Toplam Faktör Yük Değerleri		
	Toplam	%	Kümülatif %	Toplam	%	Toplam %
1	10,826	56,978	56,978	10,826	56,978	56,978
2	1,006	5,297	62,275			
3	,859	4,522	66,797			
4	,744	3,916	70,714			
5	,661	3,480	74,194			
6	,586	3,084	77,277			
7	,516	2,717	79,994			
8	,485	2,553	82,547			
9	,466	2,451	84,998			
10	,447	2,353	87,351			
11	,350	1,841	89,192			

12	,338	1,779	90,971			
13	,306	1,612	92,583			
14	,290	1,526	94,109			
15	,281	1,478	95,587			
16	,257	1,352	96,939			
17	,210	1,103	98,041			
18	,193	1,018	99,060			
19	,179	,940	100,000			

Şekil 2. Scree Plot Grafiği

Tablo 3 ve Şekil 1'e bakıldığında bir faktörlü ölçeğin ortaya çıktığı görülmektedir. Tek faktörlü yapı toplam varyansın %56,978'ini açıklamaktadır. Sosyal bilimlerde yapılan çalışmalar için açıklanan varyansın %40 ve üstü olması kabul görmekte olduğu için geliştirilen bu ölçeğin kabul edilen değer üzerinde olduğu görülmektedir (Büyükoztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2020). Yapılan analizlerde ,600 ve altında olan maddeler elenmiş ve sonuç olarak tek boyutlu 19 maddeli bir ölçek elde edilmiştir.

Tablo 3. Faktör Analizi Sonucunda Dönüştürülmüş Bileşenler Matrixi

Faktörler	Covid-19 Belirsizliğe Tahammül
M21	,844
M24	,819
M6	,815
M8	,815

M23	,794
M12	,790
M20	,788
M15	,771
M4	,765
M5	,749
M11	,747
M3	,738
M22	,734
M13	,727
M18	,727
M1	,720
M14	,677
M17	,669
M19	,613

Tablo 4'e bakıldığında, Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin tek boyuttan meydana geldiği anlaşılmaktadır. En yüksek yük değerine sahip maddenin ,844 ve en düşük yük değerine sahip maddenin ,613 olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır.

Tablo 4. Faktör Analizi Sonucunda Belirlenen Ölçekte Yük Alan Maddeler

Faktörler	Madde Sayısı	Maddelerin Numarası
Covid-19 Belirsizliğe Tahammül	19	1, 3, 4, 5, 6, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24

Tablo 5'e bakıldığında, tek faktörden meydana gelen ölçekte maddelerin tek faktör altında toplandığı anlaşılmaktadır. Ölçek için toplam puan hesaplanmaktadır.

3.2. Güvenirlilik Analizi ile İlgili Bulgular

Yapılan bir ölçek çalışması için farklı güvenilirlik analizlerinin yapılması tavsiye edilmektedir. Bu analizlerden Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayısına bakmak önemlidir. Güvenilir bir ölçek için maddeler arasında yüksek seviyede tutarlılık olması ve elde edilen verilerin sosyal bilimlerde için 0,81 ve üzerinde olması gerekmektedir (Yaşar, 2014).

Tablo 5. Faktör Analizi Sonucunda Ölçeğe Ait Güvenirlilik Katsayısı

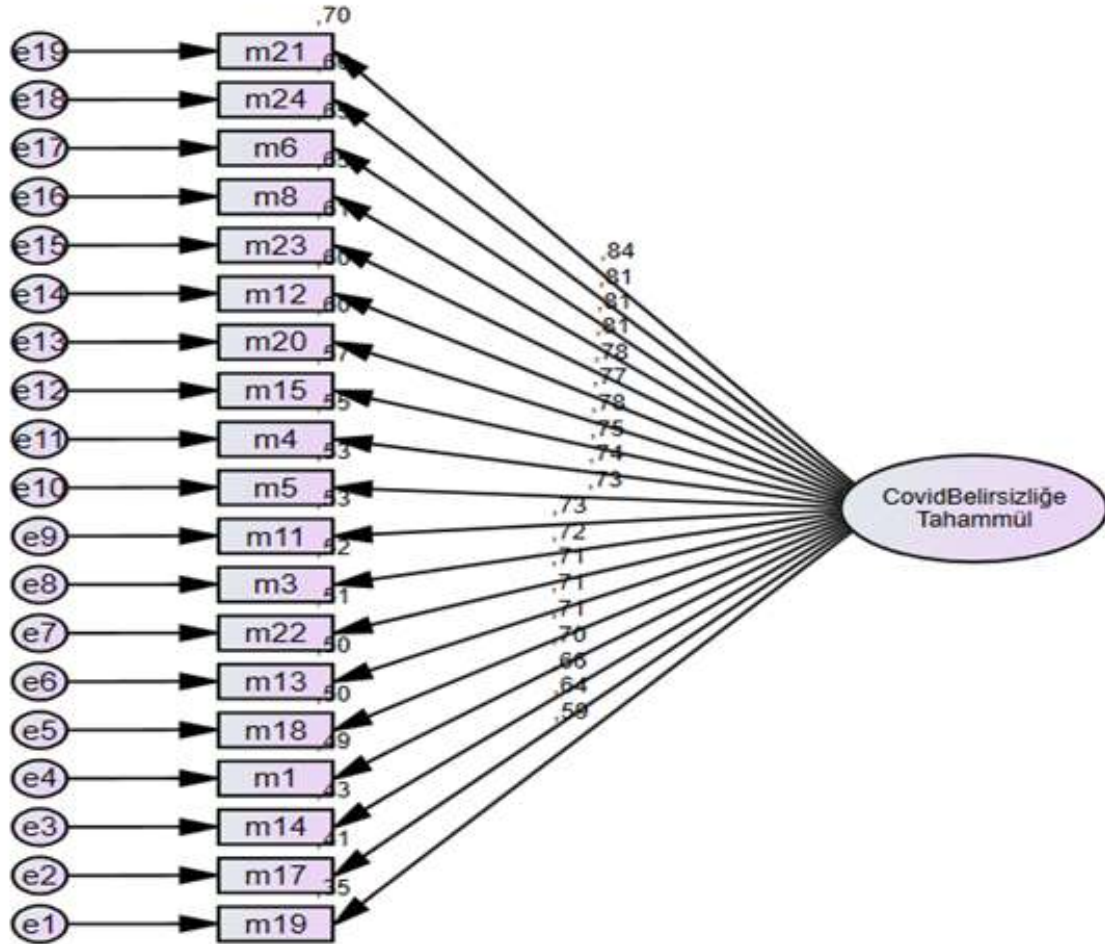
Faktör	Cronbach's Alpha Değeri
Covid-19 Belirsizliğe Tahammül	,957
Toplam	,957

Tablo 6'ya bakıldığında, Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısının belirlenen sınırlar üzerinde olduğu ve ölçeğin iç tutarlılık katsayısı ,957 olarak elde edilmiştir.

3.3. Doğrulayıcı Faktör Analizi

Yapılan ölçek geliştirme çalışmasında açıklayıcı faktör analizi yapıldıktan sonra ortaya çıkan maddeler için doğrulayıcı faktör analizi yapılmaktadır. Bu analizden ortaya çıkan uyum iyilik değerlerinin hangi aralıkta olduğuna bakılmakta ve ortaya çıkan yapının doğrulanması sağlanmaktadır. Literatürde; RMSEA,

SRMR, CFI, IFI ve GFI değerlerine bakılması ve bu değerlerin kabul edilen aralıkta olması beklenmektedir. Genellikle; karşılaştırmalı uyum indeksinin (CFI) 0.90'dan büyük olması önerilmekte, Reva'nın ise 0.08'in altında olması kabul edilebilir uyumu göstermektedir (Erkmen & Esen, 2013).

Şekil 3. Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Pati Diyagramı

Şekil 2'deki doğrulayıcı faktör analizi diyagramı incelendiğinde, ölçeğin tek faktörlü yapısının doğrulandığı görülmektedir. Bu sonuca göre Covid-19 Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeğinin 1 boyut ve 19 maddeden oluştuğu görülmektedir. Bu sonuç daha önce yapılmış olan açıklayıcı faktör analizi sonucunu doğrulamaktadır. Ölçeğin hem faktörü hem de faktörde olan maddelerin bir yapı içinde olması görüşü doğrulanmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçek maddelerinin yük değerlerinin hepsi kabul edilebilir olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Standart Uyum İyilik Ölçütleriyle Araştırma Verilerinin Karşılaştırılması

Uyum Ölçüleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Araştırmada Elde Edilen Uyum Değerleri
c2/df	$0 \leq c2 \leq 2df$	$2df \leq c2 \leq 5df$	2.897
RMSEA	$0 \leq RMSEA \leq 0.05$	$0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$	0.076
SRMR	$0 \leq SRMR \leq 0.05$	$0.05 \leq SRMR \leq 0.10$	0.070
IFI	$0.95 \leq IFI \leq 1.00$	$0.90 \leq IFI \leq 0.95$	0.944

CFI	$0.95 \leq CFI \leq 1.00$	$0.90 \leq CFI \leq 0.97$	0.941
GFI	$0.90 < GFI < 1.00$	$0.85 < GFI < 0.90$	0.890

Tablo 9'a bakıldığında, yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucuna göre iyilik uyum değerleri görülmektedir. Tablo incelendiğinde iyilik uyum değerlerinin tümünün kabul edilebilir değerler arasında olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Analiz sonucuna göre; $c2/dg = 2.897$, $RMSEA = 0.076$, $SRMR = 0.070$, $IFI = 0.944$, $CFI = 0.941$ ve $GFI = 0.890$ olarak belirlenmiştir.

4. Tartışma ve Sonuç

Herhangi bir ölçme aracı geliştirme çalışması yapıldığında öncelikle literatürde araştırılmak istenen konuya benzer olarak yapılmış çalışmalar var mı diye bakılması gerekir. Eğer benzer bir ölçme aracına rastlanırsa araştırmacıların neden yeni bir ölçme aracına gereksinim duyduklarını açıklamaları gerekir (Okan ve Ekşi, 2021). Literatür incelendiğinde Sarıçam ve arkadaşları tarafından 2014 yılında Türkçeye uyarlanan ve 2007 yılında Carlo'n ve arkadaşları tarafından geliştirilen "Intolerance of Uncertainty Scale (Belirsizliğe Tahammülsüzlük Ölçeği)" ile isim ve konu olarak benzerlik taşıdığı görülmektedir. Ancak bizim araştırmamızın Covid-19 sürecini baz alarak yapılması ve maddelerimizin de yine bu doğrultuda hazırlanması göz önünde bulundurulduğunda içerik ve amaç yönünden iki araştırmanın birbirlerinden farklı olduğu görülmektedir. Bu farklılık da Covid-19 sürecinde üniversite öğrencilerinin belirsizliğe tahammülsüzlük düzeylerini ölçebilecek bir ölçme aracının varlığına olan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde önce 15 üniversite öğrencisine Covid-19 sürecinde yaşadıkları belirsizliğe tahammülsüzlük duygusuna ilişkin kompozisyon yazdırılmış ve araştırmacılar tarafından bu kompozisyonlardaki ifadeler maddeleştirilmiştir. Maddeleştirme sonrasında oluşturulan ölçeğin 36 maddelik formu uzman değerlendirmesi için alanında uzman 15 kişiye gönderilmiştir.

Uzman değerlendirmesi sonucu ölçekten 11 madde çıkarılmış ve 25 maddelik bir form elde edilmiştir. Bu 25 maddelik form 2020-2021 Akademik yılında muhtelif bölümlerde öğrenim gören farklı yaş gruplarındaki üniversite öğrencilerine uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler üzerinde ilk olarak açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. AFA sonucunda ölçek maddelerinin tek faktör üzerinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Tek faktörlü ölçeğin toplam açıklanan varyans değeri %56,978 bulunmuştur.

Bu değerin sosyal bilimler için kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir (Yaşloğlu,2017). Maddelerin yük değerine bakıldığında alan yazında 600'ün üzerinde yük değerine sahip maddelerin çok güçlü maddeler olduğu bilindiğinden 600'ün altında yük değerine sahip olan 6 madde çıkarılmış ve 19 maddelik nihai form elde edilmiştir.

Bu verilerin ışığında ölçek maddeleri doğrulayıcı faktör analizine sokulmuştur. DFA sonucunda da kabul edilebilir uyum değerlerine ulaşılmıştır ($\chi^2/sd = 2.897$; $RMSEA = 0.076$; $SRMR$ değeri= 0.070 ; $IFI = 0.944$ $CFI = 0.941$; $GFI = 0.890$). Bu sonuçlar da geliştirilen ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirlik konusunda gerekli yeterliliklere sahip olduğunu göstermektedir.

4.1. Sınırlılıklar ve Öneriler

Yapılan çalışmalarda araştırmacılar ellerinden geleni yapmış olsa da bazı hususların gözden kaçması ya da birtakım sınırlılıkların bulunması mümkündür. Pandemi şartları nedeniyle veriler online form doldurma şeklinde toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından bu formların yüz yüze olarak toplanmasının daha geçerli ve sağlıklı bir yöntem olduğu düşünülse de pandemi şartları nedeniyle verileri yüz yüze toplamak mümkün olmamıştır yapmak mümkün olmamıştır.

Yine bu çalışmanın başka bir sınırlılığı da bu öğrencilerin aileleriyle herhangi bir görüşme yapılmamış olmasıdır. Öğrencilerin derslerine evde devam ediyor olmalarının diğer aile bireyleri içinde süreci daha zor ve tahammül edilmez hale getirdiği düşünüldüğünde meseleye onların tarafından da bakmamıza yardımcı olacak bir bilimsel araştırmanın yapılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın sonucunda

ilgili araştırmacılara şu önerilerde de bulunulabilir:

- Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılan ölçeğin daha geniş katımlı örneklem topluluklarına uygulanabilir.
- Ölçeğin farklı çalışmalarda kullanılıp geçerlik ve güvenirlik analizlerinin yapılarak ölçek desteklenebilir.
- Ölçeğin benzer ölçeklerle ilişkilerine bakılarak, ölçekler arası ilişki düzeylerinin geçerlik ve güvenirlik durumlarına bakılabilir.
- Meseleye üniversite öğrencilerinin ailelerinin açısından da bakabilmek adına bu konu üzerine onların dahil edileceği bir araştırma yapılabilir.

Kaynakça

- Akyüz, C. (2018). Nesne ilişkileri kuramı çerçevesinden sınır (Borderline) kişilik örüntüsüne bakış: vaka örneği ile temel savunma mekanizmalarının yorumlanması. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 5 (3), 1-20. DOI: 10.31682/ayna.468232
- Büyüköztürk, Ş. (2015). Sosyal Bilimler için veri analizi el kitabı (21. Baskı). Pegem Akademi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Carleton, R. N., Norton, M. A., & Asmundson, G. J. G. (2007). Fearing Carleton, R. N., Norton, M. A., & Asmundson, G. J. G. (2007). Fearing the unknown: A short version of the intolerance of uncertainty scale. *Journal of Anxiety Disorders*, 21, 105-117. doi: 50887-6185(06)00051-X [pii]10.1016/j.janxdis.2006.03.014
- Ceviz, N., Tektaş, N., Basmacı, G., Tektaş, M. (2020). Covid 19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerini etkileyen değişkenlerin analizi. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3 (2), 312-329. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ueader/issue/59308/834648?publisher=http-egitim-kilis-edu-tr-cv-durmu-c5-9e-burak-pdf>
- Dağ, İ (1999). The relationships among paranormal beliefs, locus of control and psychopathology in a Turkish college sample. *Personality and Individual Differences*, 26(1), 723-737.
- Duman, N. (2020). Üniversite öğrencilerinde Covid-19 korkusu ve belirsizliğe tahammülsüzlük. *The Journal of Social Science*, 4 (8), 426-437. DOI: 10.30520/tjsosci.748404
- Ekşi, H. ve Okan, N., (2021). Türkçe öğrenme bariyerleri ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 2(687-699).
- Erkut, E. (2020). Covid-19 sonrası yükseköğretim. *Yükseköğretim Dergisi*, 10 (2), 125-133. DOI: 10.2399/yod.20.002
- Erkmen, T., & Esen, E. (2013). Psikolojik Sermaye Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. 23-30.
- Geçgin, F. M. ve Sahranç, Ü. (2017). Belirsizliğe tahammülsüzlük ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişki. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4-özel sayı), 739-755.
- Ladikli, N, Bahadır, E, Yumuşak, F, Akkuzu, H, Karaman, G, Türkkan, Z. (2020). Kovid-19 korkusu ölçeğinin Türkçe güvenirlik ve geçerlilik çalışması. *International Journal of Social Science*, 3 (2), 71-80. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/injoss/issue/56160/774887>
- Perişan, N. (2018). Kaygı, psikolojik dayanıklılık ve başa çıkma yolları arasındaki ilişki: üst bilginin aracı rolü (Yayımlanmamış doktora tezi). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarıçam, H. (2015). Belirsizliğe tahammülsüzlüğün mutluluğa etkisi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (8), 1-12. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/kilissbd/issue/45250/566819>
- Sarıçam, H., Erguvan, F. M., Akın, A. & Akça, M. Ş. (2014). Belirsizliğe tahammülsüzlük ölçeği (BTÖ-12) Türkçe formu: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 148-157.
- Tavşancıl, E. (2010). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi, Nobel yayın dağıtım.

Yaşar, M. (2014). İstatistiğe Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 59-75.

Yaşlıoğlu, M. (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Şekerlik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi, 74-85. <https://dergipark.org> adresinden erişildi.